

ใบความรู้ที่ ๒ เรื่อง ภาษาไทยมาตรฐานและภาษาถิ่น

หน่วยเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง ภาษาพัฒนาชีวิต

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง ภาษาไทยมาตรฐานและภาษาถิ่น

รายวิชา พื้นฐานภาษาไทย รหัส ท๑๕๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

ภาษาไทยมาตรฐาน

ภาษาไทยมาตรฐาน หมายถึง ภาษาไทยซึ่งเป็นที่ยอมรับให้ใช้เป็นภาษากลางในการติดต่อสื่อสารทางราชการและในการศึกษาทั่วประเทศ

อันที่จริงภาษาไทยกรุงเทพฯ ก็นับเป็นอีกภาษาไทยถิ่นหนึ่งในภาคกลาง แต่เนื่องจากกรุงเทพฯ มีฐานะเป็นเมืองหลวง ภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ จึงถูกกำหนดให้เป็นภาษาไทยมาตรฐาน และใช้เป็นภาษากลางสำหรับการติดต่อราชการ เป็นสื่อในการศึกษาและเป็นภาษาที่สอนให้แก่ผู้ที่เรียนภาษาไทย

ลักษณะของภาษาไทยมาตรฐาน

ภาษาไทยมาตรฐานหรือภาษาทางการ ใช้ในการสื่อสารและเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป มีลักษณะดังนี้

๑. ใช้เป็นภาษาราชการ ใช้ในโอกาสที่เป็นทางการต่าง ๆ
๒. ใช้ในการเรียนการสอนในโรงเรียน
๓. เป็นภาษาที่สื่อสารมวลชนต่างๆ ใช้ เช่น การอ่านข่าว การเขียนรายงาน ความรู้
๔. มีความแตกต่างไปจากภาษาพูด

ภาษาถิ่น

ภาษาถิ่น หมายถึง ภาษาย่อยของภาษาไทยที่ใช้สื่อสารกันในห้องถิ่นต่าง ๆ ในประเทศไทย และมีความแตกต่างกันไปตามท้องถิ่น เป็นภาษาที่ใช้พูดจากันในห้องถิ่นต่าง ๆ เพื่อการสื่อความหมาย ความเข้าใจกันระหว่างผู้คนที่อาศัยอยู่ตามท้องถิ่นนั้น ๆ แตกต่างไปจากมาตรฐานหรือภาษาที่คนส่วนใหญ่ของประเทศใช้

ลักษณะของภาษาถิ่น

ภาษาถิ่นมีความเฉพาะ คือ ทั้งถ้อยคำและสำเนียง แสดงถึงเอกลักษณ์ ลักษณะความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของผู้คนในห้องถิ่นของแต่ละภาคของประเทศไทย ซึ่งบางทีจะเรียกว่า ภาษาท้องถิ่น เช่น ภาษาถิ่นใต้ ก็มีภาษาสงขลา ภาษานคร ฯลฯ

ภาษาถิ่นเป็นภาษาที่สำคัญในสังคมไทย เป็นภาษาที่บันทึกเรื่องราว ประสบการณ์ และวัฒนธรรมทุกแขนงของท้องถิ่น เราจึงควรรักษาภาษาถิ่นทุกถิ่นไว้ใช้ให้ถูกต้อง เพื่อเป็นสมบัติมรดกของชาติต่อไป ซึ่งภาษาถิ่นจะเป็นภาษาพูดหรือภาษาท่าทางมากกว่าภาษาเขียน

ภาษาถิ่นของไทยจะแบ่งตาม ภูมิศาสตร์หรือท้องถิ่นที่ผู้พูดภาษา นั้นอาศัยอยู่ในภาค ต่าง ๆ แบ่งได้เป็น ๔ ถิ่นใหญ่ ๆ คือ ภาษาถิ่นกลาง ภาษาถิ่นเหนือ ภาษาถิ่นอีสาน และภาษาถิ่นใต้

ตารางเปรียบเทียบภาษาไทยมาตรฐานกับคำภาษาถิ่น

ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ภาคอีสาน	ภาคใต้	ความหมาย
ฉัน	เฮา / ข้าเจ้า	ข่อย	ฉาน	ฉัน
คิดถึง	กึดฮอด	คึดฮอด	ข้องใจ	คิดถึง
เธอ	ตัว	เจ้า	เธอ	เธอ
มาก	จ้ำดนัก	หลาย	หมาก	มาก
รัก	ฮัก	ฮัก	หรััก	รัก
เพื่อน	เป็อน	บักเสี้ยว	เผ็อน	เพื่อน
เดิน	เตียว	ย่าง	เดิน	เดิน
ตลาด	กาด	ลาด	หลาด	ตลาด
ดู	ผ่อ	เบ็ง	แล	ดู
สนุกมาก	ม่วนขนาด	ม่วนหลาย	หนุกจ้ง	สนุกมาก
โกหก	ซี้จู้	ซี้ตัว	ซี้ฮก	โกหก
กลับ	ปิ๊ก	ก๊ับ	กั๊บ	กลับ
เชิญ	เจิน	เจิน	เชิญ	เชิญ
เด็ก	ละอ่อน	เด็กน้อย	เด็ก	เด็ก
พูด	อู้	เว้า	แหลง	พูด
มะละกอ	บะก้วยเต็ด	บักหุ่ง	ลอกอ	มะละกอ
ข้าง	จ้าง	ช่าง	ฉ่าง	ข้าง
สับประรด	บะชะนัต	บักนัต	หย่านัต	สับประรด
อรร้อย	ล่ำ	แจ๋บ	หรรอย	อรร้อย
ทำงาน	เยีะงาน	เฮ็ดเวียต	ทำงาน	ทำงาน

ประโยชน์ของการศึกษาภาษาถิ่น

ภาษาถิ่นมีประโยชน์สำหรับเยาวชนที่เป็นคนในท้องถิ่นอย่างยิ่ง ความรู้ภาษาไทยถิ่นจะช่วยให้มีความรู้ความเข้าใจ สามารถสืบทอดและพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาแต่โบราณให้คงอยู่อย่างเหมาะสมกับสังคมปัจจุบันและอนาคตได้ นอกจากนี้การศึกษาภาษาถิ่นยังเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจทั่วไป เช่น

- ทำให้สามารถติดต่อสื่อสารกับผู้คนในท้องถิ่นต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและสะดวกขึ้น
- ทำให้เข้าใจวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้น ๆ ได้ดียิ่งขึ้น
- ทำให้เข้าใจความหมายของคำโบราณบางคำที่อยู่ในวรรณกรรมท้องถิ่น
- ทำให้สามารถรับรู้และเข้าใจบริบทแวดล้อมของท้องถิ่นนั้น ๆ ได้ดีอีกด้วย

สื่อสำหรับครู เพลงกล่อมเด็ก บทร้องของท้องถิ่น

เพลงกล่อมเด็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

อ้อ...อ้อ...อ้อ...นอนสาเด้อหล่า หลับตาแม่สิกล่อม นอนแต่เช้าเจ้าอย่าตึงคิง
นอนจริงจริงหลับตาจ้อยจ้อย ลูกอ่อนนอนหลับแล้วแม่สิกววย เขาขายกล้วยแม่สิซื้อให้กิน
อย่าตึงนอนสาลูกแก้ว นอนอู่แก้วในอู่สายไหม แม่สิไกวไปมาไวไว นอนอู่ไทยกวยไปโตนตัน
กวยโอนเอนหลับแล้วอย่าตึง อ้อ...อ้อ...อ้อ...

เพลงกล่อมเด็ก ภาคเหนือ

อ้อ ซา ซา หลับสองตาอย่าให้ แก้วแก่นให้ แม่จ๊กอ้อซาซา นายให้ฮ้อยากกินขึ้น
บ่มีไฟไพหา นายให้ฮ้อยากกินปลา บ่มีไฟไฟส่อน มีเข้าเย็นสองสามก้อน ป้อนแล้วลวดหลับไฟ

เพลงกล่อมเด็ก ภาคใต้

" ...ไก่อื่อน เหว ชันเทือนทั้งบ้าน ฉวยได้ด้ามขวาน แยกวานดั่งพลุก	ลูกสาวซี้คร้าน นอนให้แม่ปลุก นอนให้แม่ปลุก ลูกสาวซี้คร้าน ..."
" ...ไก่อื่อน เอ้ย ชันสะเทือนทั้งบ้าน หยิบได้ด้ามขวาน ทิมกันเสียงดั่งพลุก	ลูกสาวซี้เกียจ นอนให้แม่ปลุก นอนให้แม่ปลุก ลูกสาวซี้เกียจ ..."

เพลงกล่อมเด็ก ภาคกลาง กาเหว่า

กาเหว่าเอ๋ย...ไซให้แม่กาฟัก	...แม่กาก็หลงรัก...คิดว่าลูกในอุทร...
คาบเอาข้าวมาเผื่อ...คาบเอาเหยื่อมาป้อน	...ถนอมไว้ในรังนอน...ปีกหางเจ้ายังอ่อน...
หัดร่อนสอนบิน...แม่กาพาเอาลูกไปหากิน	...ตามฝั่งแม่น้ำคงคา...ตีนหนึ่งก็เหยียบสาหร่าย...
ปากก็ไซ้หากินปลา...กินกุ้ง	...หรือกินกิ้ง กินหอยกระพัง และแมงดา...
อ้มแล้วก็เฒ่า จับต้นหว้า	...และโม่ไปต้มน้ำโพธิ์ทอง...มีตาพรานคนหนึ่งเที่ยว...
เยี่ยม ๆ มอง ๆ...ยกปิ่นขึ้นชู ยกธนูขึ้นส่อง	...จ้องแม่กาดำ ...ซีกหนึ่งจะตัม...ซีกหนึ่งจะยำ...
แสนสงสารแม่กาดำลูกมีกรรมแต่น้อย ๆ...เอ๋ย	